PEDAGÓGIA – PSZICHOLÓGIA MODULZÁRÓ TÉTELEK

2022. tavasz

1. Nevelés, nevelhetőség, a nevelés folyamata, nevelési feladatok

- nevelés és szocializáció fogalma
- elméletek a nevelhetőség kérdéséről
- eszmény – cél – érték a nevelésben
- a nevelés, mint folyamat értelmezése
- fejlesztési területek (nevelési feladatok) a NAT-ban

110/2012. (VI. 4.) kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
I.1.1. Fejlesztési területek – nevelési célok

Kozma Béla (1993): Pedagógia
Comenius Bt., Pécs. 21-44.o.

Bábosik István (1999): A nevelés elmélete és gyakorlata
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 37-55.o.

Gloviczki Zoltán: Bevezetés a pedagógiába
https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/gloviczki-Bevped.pdf
5-45.o.

2. Énfejlődés, identitás, szocializáció

- szocializáció: egyéni, kulturális és társadalmi hatótényezők
- szelf, éntudat, énkép fogalma és kialakulása
- családi szocializáció, érzelmek összefüggése az énfejlődéssel

Michael Cole és Sheila R. Cole: Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, 1997

N. Kollár - Szabó (2004): Pszichológia pedagógusoknak (2. fejezet, 11-31., 5. fejezet, 53-72.)
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/adatok.html

Mérei-Binét (több kiadás): Gyermeklélektan, Animula.

3. A pszichológiai fejlődés szakaszelméletei

- kognitív fejlődés (Piaget)
- a pszichoszexuális fejlődéselmélet (Freud)
- a pszichoszociális fejlődéselmélet (Erikson)

Michael Cole és Sheila R. Cole: Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, 1997

Mérei-Binét (több kiadás): Gyermeklélektan, Animula.

4. A környezet és öröklés viszonya a fejlődéspszichológia elméleteiben. Korai kötődés

- biológia perspektíva a fejlődéspszichológiában
- genetikai megközelítések
- tanuláselméleti irányok
- korai kötődés és kötődési stílusok

Michael Cole és Sheila R. Cole: Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, 1997

Mérei-Binét (több kiadás): Gyermeklélektan.

Szokolszky Á (2011). Öröklés és környezet: Mit is jelent az is?
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevezetes_a_pszichologiaba/ch02s02.html#id547430

5. Nevelési színterek

- a család funkciói, családtípusok, családszerkezetek
- az iskola funkciói
- az iskola működését meghatározó dokumentumok
- az iskola és a család együttműködése, szervezeti formái
- egyéb nevelési színterek

Heimann Ilona (et. al.): Iskolán kívüli nevelés.
Bölcsész Konzorcium, 2006.

Gombocz János – Trencsényi László(2007): Változatok a pedagógiára. OKKER, Bp. (42-47. old.)

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

Halász Gábor (2001): Az oktatási rendszer. Műszaki Kiadó, Budapest.

Podráczky Judit szerk. (2012): Szövetségben: Tanulmányok a család és az intézményes nevelés kapcsolatáról. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest

6. Tendenciák és kihívások a nevelés területén napjainkban

- Z generáció a köznevelésben (gondolkodási jellemzők, mindennapi életük jellemzői és lélektani következmények)
- nevelési módszerek
- a szocializáció nem tudatos elemei
- a tevékenység, a tér és idő változása a gyermekek életében

Tari Annamária: A Z-generáció a közoktatásban https://www.youtube.com/watch?v=XLolPx4lbOQ
Utolsó letöltés: 2018. 01. 30.

Bábosik István (1999): A nevelés elmélete és gyakorlata
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 83-149.o.

Majzikné Lichtenberger Krisztina (2008): Szocilaizáció a posztmodern társadalomban és ennek hatása a fiatalok családképére
Doktori disszertáció (54-62.o. és 67-78.o.)
http://nevelestudomany.phd.elte.hu/vedesek/2008/PhD_2008_Majzikne_Lichtenberger_Krisztina.pdf

7. Kamaszkor jellegzetességei. X Y Z generáció

- a kamaszkor jellegzetességei Erikson elméletének tükrében
- Laufer vészjelei a serdülő szélsőséges viselkedési mintázataival kapcsolatban
- viselkedési addikciók jelentősége serdülőkorban
- hátrányos helyzetű és/vagy tehetséges serdülők és a pedagógus kapcsolata
- pedagógus szerepe a serdülőkori problémák kezelésében, megelőzésében
- kommunikációs és kulturális különbségek a generációk között: X Y Z generáció

Kollár-Szabó (2004): Pszichológia pedagógusoknak, A prepubertás és a serdülőkor sajátosságai http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch07s02.html

Tari Annamária: Y generáció, Jaffa kiadó és kereskedelmi kft. 2010

Szabados Sándor: Digitális bennszülöttek. Oktatás-Informatika Folyóirat 2009. 1.szám 19-23.

Vikár György (1999): Az ifjúkor válságai. Animula, Budapest.

8. A keresztyén nevelés lényege, alapelvei, legfontosabb jellemzői

- a Magyarországi Református Egyház iskolarendszere
- az MRE köznevelési törvénye
- a református iskolai nevelés tradíciói, sajátosságai

Szűcs Ferenc (1997): A reformáció oktatási és nevelési eszménye. In: „Fölbuzog szívem szép beszédre” (szerk.: Tenke Sándor, Karasszon István) KRE-BTK, Budapest.

Pálhegyi Ferenc (2001): Útjelző táblák – Előadások a keresztyén pedagógiáról. Református Pedagógiai Intézet, Budapest.

A Magyarországi Református Egyház 2014. szeptember 1-jétől hatályos köznevelési törvénye. www.refpedi.hu
Kopp Erika (2007): Mai magyar református középiskolák identitása. KRE, Budapest.

Papp Kornél (2005): Az egyházi közoktatás finanszírozása. Az egyházi oktatás alapelvei és az állampolgári jogok. Educatio 14. 3. 590-603.

Pusztai Gabriella – Lukács Ágnes szerk. (2014): KözössÉGteremtők. (Tisztelgés a magyar vallásszociológusok nagy nemzedéke előtt) Debreceni Egyetemi Kiadó. http://mek.oszk.hu/13200/13202/13202.pdf

9. A gyermekszemlélet változása a nevelés történetében az ókortól napjainkig

- a gyermek élete az ókori Athénban és Spártában
- a középkor gyermekfelfogásának sajátosságai
- az újkor gyermekszemlélete
- Rousseau nézetei a gyermekről - a nevelés „kopernikuszi fordulata”
- a reformpedagógia új megközelítései a gyermekkorral és a neveléssel kapcsolatban
- napjaink gyermekszemlélete

Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2001): Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Osiris Kiadó, Budapest.

Vajda Zsuzsanna – Pukánszky Béla szerk. (1998): A gyermekkor története. Szöveggyűjtemény. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.

Pukánszky Béla szerk. (2000): A gyermek évszázada. Osiris, Budapest

Pukánszky Béla (2001): A gyermekkor története. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. Educatio 20. 1. 37-47.

Pukánszky Béla (2011): Gyermekideológiák a pedagógia eszmetörténetében.

10. A tanuló megismerése, különleges bánásmód

- a tanuló megismerésének lehetőségei és szükségessége
- a különleges bánásmódot igénylő gyermek fogalma, típusai
- egységesség, differenciálás, adaptivitás az oktatásban
- tehetségfejlesztés
- esélyegyenlőség
- az oktatás területén jelentkező egyenlőtlenségek és azok értelmezési keretei

Petriné Feyér Judit (2003): A különleges bánásmódot igénylő gyermek. In: Falus Iván (szerk.): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 417-446. o.

Nádasi Mária (2010): Adaptív nevelés és oktatás
Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest

Dávid Mária (2011): A tanulói személyiség megismerése, a személyiség- és képességfejlesztés pedagógiai – pszichológiai és szakterületi módszerei In: Estefánné Varga Magdolna (szerk): Megújuló tananyagtartalmak, módszerek a kompetencialapú tanárképzésben Eszterházy Károly Főiskola, Eger. 9-30.o.

Golnhofer Erzsébet (2003): A tanuló In: Falus Iván (szerk): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 38-57.o.

Nahalka István (2003): Az oktatás társadalmi meghatározottsága In: Falus Iván (szerk.): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 37-46.o.

11. A pedagógus

- Nevelői magatartástípusok
- A pedagógusszerep változása
- Pedagógus életpálya modell
- Pedagógusszerepek napjainkban

Czike Bernadett (2005): A pedagógusszerep változása
Eötvös József Kiadó, Budapest

Varga Miklósné: A pedagógusszerepek átalakulása napjainkban
https://www.ofi.hu/tudastar/pedagogusszerepek

Horváth Futó Hargita: Tanártípusok, tanári szerepmodellek
http://epa.oszk.hu/02400/02401/00041/pdf/EPA02401_Hungarologiai_kozlemenyek_2011_04_075-088.pdf

326/2013 (VII. 30.) kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről

12. A tanulás pszichológiai elméletei. A tanulás pedagógiai megközelítése

- elemi tanulási formák
- klasszikus és operáns kondicionálás
- komplex tanulás
- szociális tanulás
- modellkövetés
- azonosulás
- a tanulás pedagógiai meghatározása

Atkinson és mtsai (1999): Pszichológia. Osiris, Budapest. 7. fejezet (Tanulás és kondicionálás, 198-221.)

N. Kollár Katlain, Szabó Éva (2004): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris, Budapest. 12. fejezet, 265-278., 22. fejezet, 496-538, 14. fejezet (233-243.)

Nahalka István (2006): Mi a tanulás? In: Nahalka István (szerk.): Hatékony tanulás. A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése 3. kötet. 1. fejezet.
http://mek.niif.hu/05400/05446/05446.pdf 9-16.

13. Intelligencia és kreativitás

- értelmi fejlődés, nyelvi fejlődés és nyelvi hátrány összefüggései az intelligenciával
- intelligencia fogalma és mérési lehetőségei
- intelligencia és kreativitás összefüggései
- kreativitás és tehetség
- tehetség és megküzdés

Kollár-Szabó (2014) Pszichológia pedagógusoknak
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch13.html

Estefánné és mtsai (é.n.) Pszichológia elméleti alapok
http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/pszielmal/13_az_intelligencia.html
http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/pszielmal/14_a_kreativits.html

Pataky Nóra (2014). Megküzdés és tehetség. In Dávid és mtsai Stressz, megküzdés, versengés, konfliktusok, Géniusz sorozat, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. 67-122.
http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_34_net.pdf

14. Motiváció és érzelmek szerepe a tanulásban

- motiváció fogalma, jelentősége a pedagógiai helyzetben
- humán motivációk
- érzelmek szerepe a tanulásban, érzelmi intelligencia
- motivációs eljárások, a tanulói motivációt befolyásoló tényezők
- a motivációs önszabályozás értelmezése

Kollár-Szabó (2014) Pszichológia pedagógusoknak
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/index.html

Réthy Endréné (2003): Az oktatási folyamat
In: Falus Iván (szerk): Didaktika 9. fejezet
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Fejes József Balázs (2014): Miért olyan nehéz motiválni?
http://www.tani-tani.info/miert_olyan_nehez

Tomasovszky Edit (2014): Motiváció a gyakorlatban
http://www.tomacolor.hu/motivacio.pdf

15. Az oktatás tartalma. Az iskolai oktatómunka tervezése

- kompetencia és kulcskompetenciák, kompetencia alapú oktatás
- rejtett tanterv
- az oktatás tartalmát érintő változások és tendenciák
- a tananyag elrendezése
- az iskolai oktatómunka tervezési szintjei
- a tanár egyéni tervei

Hunyady Györgyné – M. Nádasi Mária (2007): Pedagógiai tervezés
In: Lénárd Sándor – Rapos Nóra (szerk.): Adaptív oktatás. Szöveggyűjtemény. 2. kötet. Az adaptív iskola. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, 93-118.o.

Csapó Benő (2002): A tudáskoncepció változása: nemzetközi tendenciák és a hazai helyzet. Új Pedagógiai Szemle, 2002. február
http://epa.oszk.hu/00000/00035/00057/2002-02-ko-Csapo-Tudaskoncepcio.html

Chrappán Magdolna (2014): Tantervi szabályozás és intézményi implementáció
Educatio, 2014/1.
https://folyoiratok.ofi.hu/sites/default/files/article_attachments/2014-1-tan3.pdf

110/2012. (VI. 4.) kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
II.1. Kulcskompetenciák

16. Az oktatás módszerei, szervezési módok/munkaformák

- az oktatási módszerek csoportosítása, felsorolása
- kooperatív módszerek
- a módszerek kiválasztása
- a szervezési módok / munkaformák értelmezése, változatai
- a szervezési módok és az oktatási módszerek viszonya

Falus Iván (2003): Az oktatás módszerei. In: Falus Iván (szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 223-296.o.

M.Nádasi Mária(2003): Az oktatás szervezési módjai. In: Falus Iván (szerk,): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 361-384. o.

Hanák Zsuzsanna (szerk.) (2007): A kooperatív módszertan elméleti és gyakorlati alapjai
http://www.hefop.ektf.hu/anyagok/kooperativ_modszertan.htm

17. Az előítéletek kialakulásának okai, kezelési lehetőségei az iskolában. Bűnbakképzés

- torzítások a személyészlelésben
- az előítéletek kialakulásának kognitív, érzelmi, szociális háttere
- a tekintélyelvű személyiség
- a kirekesztés pszichológiai háttere
- bűnbakképzés
- az előítéletek kezelési lehetőségei

Aronson, E.: A társas lény. Akadémiai Kiadó, Budapest (több kiadás)

Forgács József (2007): A társas érintkezés pszichológiája. Kairosz, Budapest. 11-89.

18. Csoportfolyamatok az iskolában

- csoportnyomás
- csoportnorma
- konformizmus
- engedelmesség
- társas interakciók az iskolai környezetben

Atkinson és mtsai (1999): Pszichológia. Osiris, Budapest.
18. fejezet (Társas kölcsönhatás és társas befolyásolás, 524-552.)

Aronson, E.: A társas lény. Akadémiai Kiadó, Budapest (több kiadás)

Forgács József (2007): A társas érintkezés pszichológiája. Kairosz, Budapest. 199-220., 295-339.

19. Vezetési stílusok és csoportfolyamatok vizsgálata az iskolában

- a tanár személyiségének és vezetői stílusának összefüggései
- különböző vezetői stílusok hatása a csoportfolyamatokra, teljesítményre
- vezetői stílusok hatása az érzelmekre és a csoportbeli kapcsolatokra
- kommunikáció, szerepek különböző szerkezetű csoportokban
- a rokonszenvi választások jelentősége
- gyakorlati megvalósíthatóság, visszajelzések kezelése

Kollár-Szabó (2014) A csoportszerkezet feltárása, a szociometria
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch16s05.html

Molnár és mtsai (é.n.) Az iskolai nevelés alapjai
http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtarsal/klasszikus_vezeti_stlusok.html

Kollár-Szabó (2014) Pszichológia pedagógusoknak
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/index.html

20. Értékelés az iskolában

- az értékelés szintjei, funkciói
- az értékelés fajtái, a viszonyítás problémája
- az értékelés folyamata
- az értékeléssel, osztályozással kapcsolatos problémák
- a fejlesztő értékelés

Fejlesztő értékelés. A tanulást fejlesztő osztálytermi módszerek a középfokú oktatásban (2005): OECD CERI. OKI. Budapest
http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=fejleszto

Golnhofer Erzsébet (2003): A pedagógiai értékelés. In: falus Iván (szerk): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 385-416. o.

Hunyady Györgyné – M. Nádasi Mária (alkotó szerk.)(2004): Osztályozás, Szöveges Értékelés, Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest.

Lénárd Sándor – Rapos Nóra (2009): Fejlesztő értékelés. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár X., Gondolat Kiadó ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest.